

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demanet'i'a.

Prețulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. s.
Pre șase lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu întregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separate. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Locuti'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Articliile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
dinti regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Dechiaratiune.

Considerandu, că subscrișii romani d'in Bud'a-Pest'a ne-amu aretatu consentiementulu nostru facia cu pronunțiamentulu, formulatu de intieleginti'a romana d'in Blasiu si giuru la 15 maiu a. c., si salutatu cu iubire d'in partea natiunei romane; considerandu, că consentindu atunci-a cu cuprinsulu pronunțiamentului, convingerea nostra in ast'a priviuntia nici-asta-di nu este stramutata; apoi avendu in vedere, că articlii aparuti in nrii 25, 28 si 38 ai diurnalului romanu „Federatiunea“, — pentru cari directorele causeru regali a cerutu si capetatu de la diet'a Ungariei concesiuinea de a potè trage in procesu de presa pre redactorele deputatu, Alesandru Romanu, — nu cuprindu alta decâtu totu acele postulatu si pretensiuni juste ale natiunei romane, alu căroru resunetu l'amu salutatu in pronunțiamentulu memoratu;

avendu, prin urmare, in vedere, că articlii memorati, standu in cea mai strinsa legatura cu cuprinsulu pronunțiamentului, nu sunt alt'a decâtu unu resunetu alu adeveratului credeu politicu alu natiunei romane; suscrișii, usandu-ne de libertatea garantata prin § 1. alu art. XVIII de lege d'in 1848, venimu adi, prin consecinti'a, a ne dechiară cu tota solemnitatea pre langa întregulu cuprinsu alu articliiloru aparuti in nrii 25, 28 si 38 ai diurnalului „Federatiune.“

Acést'a o facemu cu atātu mai vertosu, că-ci avemu firm'a convingere: că infloirea patriei si intarirea monarciei sunt in prim'a linea conditiunata de la infratirea si conlucrarea in armonia a diferiteloru natiuni, cari o compunu; éra acést'a infratire si conlucrare armoniosa, nu se pote ajunge pe alta cale, decâtu prin indestulirea justeloru pretensiuni ale acelu natiuni, si anumitu, cu privire la natiunea romana, prin indestulirea acelu postulate si pretensiuni drepte a le ei, cari si-au aflatu espresiune si in pronunțiamentu si in articlii citati, si de cari nu se va lapeda nici odata.

Pest'a 2 aug. 1868.

(Urmeza mai multe suscrieri).

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a d'in 3 augustu a casei deputatiloru.

Presiedinte: Szentványi; notariu: Horváth; ministri: Andrassy, Eötvös, Lónyay, Wenckheim, Gorove, Horváth.

Se autentica protocolulu, se cetesce proieptulu de impacatiune cu Croatii, care se va tipari si impartit intre membri, apoi se trece la ordinea d'flei, care e inca totu desbaterea generala despre legea de armata.

Antaiulu vorbitoriu D. Horváth, repetindu mai tote cele d'ise pana acum, primesce proieptulu de lege.

L. Papp si-tiene de detorintia a vorbi despre obieptulu presinte, pentru că d'in anii prunciei a fostu crescutu ca soldatu, pre carier'a militaria a traitu anii cei frumosi ai vietiei sale, si dupa aceea a urmaritu cu atentiunea tote miscamintele pre acestu terenu. Armat'a unifica, dupa parerea lui Papp, remane totu aceea, au o numimu comuna, au o botezamu altcum. Deca acést'a armata n'a potutu corespunde statului unificu, cu atātu mai putienu va potè corespunde organismului dualisticu. In armata sunt de lipsa reforme, acestea inse nu se potu suplini nici prin botezari, nici prin frase, dar nici prin sierbitiulu universalu in armata. Armat'a pote si trebuie se fia unifica in unulu si acela-si statu, séu in staturi cu poporatiune omogena, acolo inse, unde nu esistu legature naturale intre popore, unitatea armatei pote fi numai daunosa. Altcum insu-si proieptulu legii de armata restorna in câtu-va principiulu unitatii, apearatu de ministrulu presiedinte, că-ci acelu proieptu creeza doue armate, un'a magiara, ér' alt'a pentru celelalte provincie.

La finea acestei cuventari partii'a drepta prumpe in urletele indatinate: se votamu, abdice de cuventu etc. In urmeza acestoru arguminte ponderate se si abdisera mai multi, cari erau inscriși la vor-

ba, intre acesti-a si G. Joanovicu. Mai necapacitabilu fu unu membru, d'in steng'a estrema, adeca

László; acestui-a nu-i trebuie armata mare, pentru că Ungaria are lipsa de pace, pentru ca se-si vindece ranele si se-si fundeze viitoriulu. Deca inse interesele tiei si pusetiunea ei receru una armata insemnata, atunci acea armata trebuie se se organizeze astu-feliu, ca se pota corespunde chiamarei sale, se pota mantui patri'a. Atare armata nu o pote afla in proieptulu de fatia, pentru că in geniulu magiaru e inradecinata aspiratiunea, a posedè una armata nationala, cu insemne si colore magiara, pre candu dupa proieptulu presinte tenerimea magiara insirata in armat'a austriaca si-va per le limb'a, inim'a, si pre 10—12 ani voru incetă a fi cetatiani si se voru pune sub comanda straina. Resultatulu luptei nu depinde de la numerulu ostasiloru, ci de la insufletirea loru, pre cum s'a vedutu in 1848—49, si in a. 1866 la Sadow'a. Regimulu se propuna dara una lege, care se statorcesca una armata nationala magiara cu insemne si colori magiare, si care se jore, că va aperi constituțiunea, atunci mormintele de ose de la Königgrätz, Solferino nu voru aduce a minte caletoriului, că glori'a armatei stabile e forte trecatoria. Diet'a Ungariei se nu faca aceea, ce a facutu parlamentulu Franciei in 1831, candu a datu la o parte principiile revolutiunei, si s'a proptitu pre elemente straine, in câtu Chateaubriand li-a potutu dice cu totu dreptulu: voi ati renegatu principiile, caroru-a aveti de a multiam existinti'a vostra. — Si care a fostu urmeza acelei procedur'e? Acea, că in patulu lui Carolu X. au culcatu pre Ludovicu Filipu. — D'in aceste cause László partinesce proieptulu de conlusu alu stengei estreme.

Contele Ráday dice, că diet'a Ungariei a lunecatu pre unu tipisiu si acum nu si-mai afla punctu de odihna. — In a. 1861 toti membrii casei au desaprobatu si combatutu sistemulu absolutisticu de dare, si acum acela-si barbatu a recomandat totu acelu sistem de dare. (Asie el!) Adres'a d'in a. 1861 vorbiă numai de una apearare reciproca; in a. 1866 se amintiă una apearare comuna, care se si introduce ca lege in acelu-si anu, si acum d'in apearare comuna se santiunea una armata unifica. D'in acést'a cauza nu pote accepta proieptulu de lege, spereza inse, că acestu-a se va emendă la desbaterea speciala.

L. Tisza nu pote consenti cu Madarász, că legile d'in 1827 aru fi statoritu una armata magira ne-dependente, acele legi trateza numai despre votarea recrutiloru. Armata magiara ne-dependente a esistatu numai d'incolo de Királyhágó, sub principii d'in Transilvani'a, care, pre cum se pare, eră chiamata a servă tesaurii natiunei magiare. In privinti'a §-ului 13, care statorcesce, că acesta lege in decursu de diece ani se pote straformă numai la dorinti'a maiestatii sale, trebuie se partinesca pre Madarász, că-ci prin atare dispusetiune diet'a e despoata de dreptulu initiativei. Legea vorbesce numai de 800,000 soldati, deca vomu adauge inse contingentulu confinei militare si contingentulu rezervistiloru, atunci numerulu ostasiloru, se urca la 900,000. Mangaiatu in câtu-va prin promisiunea ministrului presiedinte, că regimintele magiare se voru garnisonă in tiera, accepta proieptulu ca basa pentru desbaterea speciala.

Deák documenteaza lungu si pre largu, că Ungariei n'a posieditu nici una data armata propria, nici chiaru in a. 1848. Inse-si legile d'in a. 1786 vorbesce numai de armat'a, ér' nu armatele maiestatii sale.

Csanády vorbesce in sensulu lui Madarász.

Urmeza A. Romane cuventarca lui in nr. viitoriu.

Bonis recunosece, că omenimea numai atunci se va potè bucură de fruptele constituțiunei, candu va veni diu'a desarmarei generale, — dar tocmăi pentru că doresece, ca acést'a d'fua se afle pre natiunea magiara ca natiune, si-tiene de detorintia a se ingrigi de armata. Proieptulu de lege lu-va accepta numai atunci, deca se va asigură dreptulu tiei de a votă recruti.

I. Ghicz y vorbesce in sensulu lui Bonis.

E. Simonyi desfasiura intr'o cuventare lunga principiile cunoscute a-le stengei estreme si dice, că de s'aru votă legea acést'a in secretu, insu-si ministrulu presiedinte aru votă in contra ei.

Somssich polemizeza contra stengei; dupa elu mai vorbi Berzenczey si Csiky, apoi se inchiaă siedinti'a.

Siedinti'a casei represintantiloru d'in 4 augustu.

Presiedinte: Carolu Szentványi, mai tardu Salom. Gajzágó. Notariu Lud. Horváth. D'in partea guvernului: ministrii c. Andrassy, Horváth, Gorove, Lónyay, bar. Eötvös, si bar. Wenckheim.

Camer'a trecu indatu la ordinea d'flei.

Maurit. Jókai: Daca in 1848 s'ar' fi datu magiariloru despusetiune libera si in privinti'a armeloru, asta-di, magiarii si nemtii aru fi domni preste tote cestiunile europeane, preste pacea europeana, apearata in oriinte prin armat'a independente magiara si, in apusu, prin armat'a austriaca, de asemenea valoare; si s'aru fi implenitu cuvintele celui mai mare oratore magiaru: „Doue-dieci de ani inca acestei patrie, si Ungariei va deveni unu paradisu si domnitoriulu Ungariei va deveni antaiulu principe in aceste parti a le pamentului!“ — Vorbitoriulu face câte-va reflexiuni la proieptulu lui Madarász, dicundu, că acestu-a nu e in interesulu apeararei tiei, ci infintieza mai multu una garda nationala, de putiena insemnata. In fine primesce proiectele de legi presintate prin guvern, cu conditiunea, ca defectele loru se emendeze cu ocașiunea desbaterei speciala.

S. Mileticiu se dechiară, că sentiementele si parerile lui relative la acestu obiectu sunt exprimate in discursulu de ieri alu deputatului, Alesandru Romanu.

J. Misiciu nu primesce aceste proiecte ca base a desbaterei speciala.

Ios. Madarász face reflexiuni la observatiunile lui Jókai, b. Eötvös si c. Andrassy, in fine recomanda primirea proieptului séu de decisiune.

Vorbi apoi Car. Kerkápolyi, raportoru alu comisiunei de 15 pentru apeararea tiei. Vorbitoriulu dice, că proiectele cestiunata corespundu constituțiunei magiare precum si altora consideratiuni economice; nu aprobeza, prin urmare, argumintele lui Col. Tisza si a le lui E. Simonyi.

Ne fiindu insemnati mai multi oratori, desbaterea generale fu finita. 20 de deputati d'in stang'a estrema cerura votisare nominala. Resultatulu: proiectele se primescu cu 235 voturi contra 43. Absinti: 120, 2 s'au abstienutu, presiedintele n'a votisatu.

Transilvani'a.

Blasiu, 1 aug. 1868.

Citatiunile tribunalului de la Osiorheliu curgu, ca-si ploia pre capetele si pungele Blasianiloru. Joi au mai sositu câte-va, éra santulu Ili'a, a căru pomenire facemu, ne aduse diece d'intru un'a. Preste totu au venitu pâna acumu in Blasiu numai doue-dieci-si-cinci de citatiuni.

La inceputu citatiunile s'au facutu pre bas'a denunciatiunei, carea chiaru prin mentiunile sale si-vedea orginea tendentiosa. Acumu cauta se supunemu, că citatiunile se facu numai si numai dupa unu arbitriu forte vagu, că-ci citeza omeni, cari de 2—3 ani nu suntu aici, si necumu se fia luat parte la facerea pronunțiamentului, dara nece in Blasiu nu au fostu pre atunci, — se se citeza betrani nepotintiosi, cari nu se mesteca in politica, — ma se citara si trei morti: I. Stoianu, mortu in febr. 1865, Ios. Tartia de Szakállasfalva, mortu in maiu 1866, si I. Bobu de K. Monostoru, mortu in iuniu 1867.

Nu sciu, ce va fi avendu o tribunalu cu acesti trei, morti cu multu in ainte de urdirea pronunțiamentului; nece am auditu candu-va, tribunalele ca se citeze pre morti, fiindu treb'a ace'a lasata in grigea spiritualistiloru smintiti d'in Americ'a.

Acea inse sciu, că Osiorheliulu e departatu 10 miluri si mai bine, — că fia-care citatu pierde, cu mersu cu venitu, trei d'ile celu mai pucinu, si preste ace'a are si spese considerabili. Mi-place a crede si ace'a, cum că intru unu statu, ce se afla sub domni'a legiloru, totu cetatianulu e indreptatitu a pretinde ca nimene se nu-i casiuine spese cu totulu desierde,

cum sunt ce'e casinate de tribunalulu de la Osierheliu la ore-câti d'între citati.

D'in tote aceste mi-se obrude opiniunea, câ ar' fi fostu si in interesulu tribunalului si intru a'u acusatiloru, ca judele inquisitoriu sê fia venitu la B asiu pre câte-va septemane si sê fia facutu cercetarea aici in locu.*) In modulu acestu-a cercetarea potea ajunge mai curendu la scopu si acusatii aru fi fostu scutiti de atâte spese si de pierdere tempului. In modulu acestu-a s'ar' fi ajunsu si acc'a, ca omenii, cari se citeza dupa ar'itriu, sê nu aiba a pierde trei dîle si câte 10-20 fl.spre a spune domnului Hildebrand: „nu sciu nemicu de blastemarea negatiloru, nu am fostu la facerea pronunciamentului, nu am fostu de facia la cuventarea d'in campulu libertatii, nu cunoscu pre G. B., nece am vediutu pre B. U.

Si pare-mi-se, intru unu statu „constitucionalu“ si maritele tribunale aru fi detorie, sê fia cu ore-care crutiare facia cu acusatii; de câtu sê duca câte-va dieci de omeni, acusatii neacusatii, cum au caditu in mregia bietii de ei, mai bine sê fia venitu d. Hildebrand in faci'a locului, unde s'a comis fapta inculpată, sê fia vediutu si cercatu cu deamenuntulu dupa câte tote. — Ci tribunalulu i-a placutu intru altu feliu, si noue ne cauta sê-i plenimu voi'a.

Alegerea se apropia. Toti cei buni sunt ingrijiati d'in ce in ce mai multu pentru rezultat. Aspirantii sunt legionu, agentii mascati si nemascati nu lasa nece una piatra nemiscata. . . Unde vomu esfi, nu se pote prevedè, cu atâtu mai vertosu, câ si regimulu se crede a lucrà mai multu, ca oricandu alta data de la inceputulu uniunei, ca sê esa candidati dupa anim'a si voi'a d'insului. Tota lumea de pre aici cunosce forte bine acelea trei nume; era ai nostri nu sciu sê se fia unitu pâna acumu a supra totoruru numeloru, ce aru fi sê între in ternariu, de-si dîlele ne sunt numerate.

Lapusiulu, ung. 1868.

De Redactore!

Ne îndreptătrile, suferințele și nerespectarea noastră d'in partea fratiloru de la potere, pana la asià gradu a ajunsu, in câtu publiculu cetitoriu romanu nu pote lua unu singuru numeru d'in diurnalele câte esu la lumina in statulu austro-magiaru — leniscitu si fără grige, câ dora in acela nu s'ar' aflà ce-va insulta, s'au batjocura fatia cu noi romanii. — Câte rane doreroase s'au infiptu in corpulu natiunei nostre de seclii — si se infigu inca si in tempulu presente — ne suntu cunoscute totoruru pre bine, — inse dorerea cea mai mare o simțimu acumu, candu vedemu, câ nici acumu in seclulu luminarei si alu progresului, puternicii domni ai dîlei nu ne concedu, ca sê vindecâmu ranele trecutului, — ci cu saget'a loru veninosa ni le renoscu pe tota diu'a. Nu e destulu, câ natiunea nostra e batjocurita, drepturile nostre calcate in petiore si nerespectate, adversarii nostri politici incepu a influinti si asupra celui mai sacru tesauru alu omului, asupra a religiunei, de unde naturalmente urmeza, câ romanulu de acumu inainte nice lui Ddieu nu se va potè rogà liniscitu si in pace. Spre ilustrarea acc-

*) De ca acusatii cereau esmiterea judelui, tribunalulu nu o-ar' fi denegatu pote. Vin'a, câ s'a urmatu una procedere atâtu de intorsa, se pote imputà, in parte, si acusatiloru Red.

F O I S I O R A .

Scoalele poporarie d'in Elveti'a.

Scoalele poporarie elvetiane se bucura de o reputatiune universale si in adeveru, in multe priviri ele suntu scole, cari intrinescu traseturile cele mai distincte pedagogice. Adeveratele motive, ce au pusu scoalele elvetiane pe o asemenea trepta de desvoltare, este dupa parerea nostra, câ nici intr'unu statu european nu se vede in societate atâta interesu pentru scoalele poporarie, ca in Elveti'a. Aici comuna si individuu, fia-care in cerculu sêu de actiune sociala, nu vede mantuirea sa si realizarea dorintiloru sale, de câtu numai prin scola. Pe langa aceste, trebuo a mai osorvâ si acc'a, câ directiunea practica a scoleloru elvetiane precumu si tendinti'a permaninte a omeniloru d'in fruntea instructiunei, cari totu deuna prescriu scoleloru poporarie unu scopu realu, si inventa midiloco, ce conducu scoalele intr'unu modu directu la acestu scopu, suntu motive destulu de satisfactorie pentru sperantiele societatei si in florirea acestoruu scole.

Chiaru in sa-si administratiunea scoleloru poporarie elvetiane conlucra la scopulu, ce aici scoalele si-au propusu. Ne dispunendu de date istorice privitorie la administratiunea scoleloru elvetiane d'in trecutu, noi asta-di vedemu, câ aceste scole suntu supuse unui controlu forte aspru, care reguleza si conduce la scopulu sêu fia-care scola. Nu mai putienu si dese conferintie ale profesoriloru conducu scoalele poporarie la scopulu loru si facu a se imbanatâti diferitele metode de propunere a obiectelor de studiu prin aceste scole.

Eca in putienu vorbe mecanismulu administratiunei scoleloru poporarie d'in Elveti'a:

Scoalele poporarie elvetiane suntu supuse mai antâiu unei administratiuni directe si care se compune d'in directiunea pedagogica, inspectorii de scole, comisiunea scolaria si administratorii fia-carei scole. Aceste instantie de diferite na-

stui adeveru ne servesea urmatori'a fapta intemplata in 28 iuniu a. c. s. n.

On. si Sp. oficiulu procesuale d'in cerculu Lapusiulu ung. in diu'a amintita—Dominec'a— pe la 6 ore demaneti'a a citatu pre toti notarii si judii comunali d'in cerculu sêu la raportu — care pana acumu se tienea totu Vineri-a — tocmă pre tempulu candu se tiene si s. liturgia la beserece, asià câtu cugetà omulu, câ cancelari'a Szolgabiroului e beserec'a.

Nu se scie de securu, daca de acumu inainte se voru tiene raportele septemanele totu Dominec'a? atât'a inse scimu, câ si reformatii cinstoscu Dominec'a, ca diu'a a Domnului, daca inse, cu tote aceste-a, dnii judii proces. reformati nu voru sê o cinstesca, pretindemu, ca bataru pre romani sê nu-i contube in pietatea loru, si sê li conceda celu putienu a so potè rogà lui Ddieu in pace!

Dimitrie Cosacovicu.

Destinulu unoru omeni, alesi de ceriu, este a nasce, a vietii, a mori pentru o idea mare. — Unulu d'între acesti-a este si repausatulu Dimitrie Cosacovicu. Intr'insulu se personifica: ide'a Romanismului de la Pinlu. Elu a fostu propagatorulu si aperatoriu'u celu mai neadormitu alu acesteie idee. Si-a consacratu vietia întreaga si, in anii befranetiei, totu crediendu câ n'a facutu indestulu pentru fratii sei de la Pinlu, le-a lasatu si averea.

Acestu apostolu alu Romanismului s'a nascutu la Minciù (Metiova.) Tatalu sêu anume Pascalu Circu era preoru. In etate de 12 ani a venitu la Pest'a spre a-si face cariera sub ingrigirea unchiului sêu Cosacovicu. Acestu-a incantatu de fericitele dispositiuni ale nepotului pentru invetiatura, l'a trimisu la scola. Pe atuncea in scolele d'in Pest'a nu se invetià mare lucru: asià câ dupa trei ani, copilulu Pindului s'a crediutu in stare d'a invetià singuru si a numai fi sarcina unchiului. Orele pe cari comercielu nu i-le ocupà, elu le consacrà studiului, asià in câtu la etatea de doi-dieci ani sciea limb'a latina, greca vechia si noua, turca, rus'a si roman'a. — Un'a d'in ocupatiunile lui favorite, era studiulu comparatu alu limbelor. — Avea notiuni esacte chiar' si despre formatiunea cuvintelor d'in Sanscrita.

Spirituulu sêu avidu de sciintia lu facea sê caute cunoscinti'a celoru invetiati. Devenise bunu amicu cu Boiagi (autorulu gramaticii macedone tiparita in Vien'a la 1813), Rosa, Gojdu, fratele Mitropolitului Siaguna, celebritati savante ale tempului. Luptele besericesci d'in Pest'a între Greci si Romani, lupte la cari asista, desceptara intr'insulu sentimentulu romanismului.

Intr'acesta unchiulu sêu mori fără sê-i lasa nemicu altu de câtu numele. — Pentru junele nostru care nu are alta avuina de câtu 26 ani, vietia este nesuferita in Pest'a. Unguri, germani, slavi si greci, toti se radica contr'a Romaniloru; prob'a despre acesta este multimea de opuscule in contr'a loru ce au estiu in tempulu acela. Dorulu d'a respirà unu aeru mai romanescu lu muncià. Parintele fratiloru Opreni d'in Craiova, care cunoscia pe junele Cosacovicu, venindu in Pest'a, aflà despre mortea uncului rãlîm alu acestui june si suferintiele Romaniloru, si i dîse:

ture tindu la acela-si scopu si reguleza scolele in privirea metodeloru de propunere a obiectelor si in administratiunea disciplinaria. Asià directiunea pedagogica determina metodu lu de propunere a obiectelor si regulele pedagogice, dupa care trebuo sê se efectue administratiunea fia carei scole. Inspectorii de scole observa strict'a aplicatiune a mesuriloru pedagogice, determinate de directiunea pedagogica. Comisiuniile scolare discuta mesurile directiunei pedagogice, si face a se aplicà aceste mesuri in fia-care scola, conformu cerintiloru locali. Era administratorii scoleloru le aplica si facu a se executà diferitele mesuri didactice si stritu pedagogice in fia-care scola.

Pe langa aceste, scolele elvetiane mai suntu inea supuse unoru instantie administrative, cari se potu socoti, ca persoane conlucratorie in administratiunea scoleloru. Asià consiliile comunali, reguleza si administreza partea materiale a scoleloru si determina fondurile de intretinere. Clerulu localu respectivuu, observa si inspecteaza propunerea religiunei in scole si moralitatea scoleloru si a profesoriloru.

Apoi peste tote aceste instantie vinu vicarii guvernului, cari se potu socoti, ca administratorii cei mai superiori in fia-care districtu. Aceste suntu instantiele, ce administreza scolele poporarie elvetiane, pre cumu si, in genere vorbindu, atributiunile, ce ele exercita in respectulu administratiunei scolare. Este inse de observatu influinti'a, ce exercita clerulu in Elveti'a in administratiunea scoleloru si care influinta si este acordata de regulamentulu scolariu.

Acestu regulamentu tratandu despre atributiunile si obligatiunile fia-carei instantia administrativa a scoleloru poporarie dîce la § 38, câ preotulu besericesci trebuo sê aiba o atentiune distincta a supra scolele d'in parochi'a sa si sê conlucra la desvoltarea ei prin „cuventu si fapta.“ Apoi la §§ 39 si 40 adaugu, câ preotii suntu obligati a visita desu scol'a si a notà cu man'a propria in registrulu de visitatiune diferitele observatiuni, ce le va crede de necesarie. Si totu in acestu locu se impune preo-

„Si noi in tier'a nostra suferimu amaru de greci. Inse hai, flacaulu, la noi, câ totu este mai bine de câtu aci.“

Si peste câte-va dîle junele Cosacovicu respira aerulu romanescu pe tiermii Dambovitiei. In data dupa promulgarea regulamentulu organicu, incependu formarea armatei romane, elu intrà in armata cu dreptulu de nobilu. Strainu, seracu, fără nici unu protectoru, numai prin zelulu si meritulu sêu, ajunse in rangulu de capitanu, lucrù mare pe atuncea! Era iubitu de toti boierii, cari se aflau in armata, Bibesci, Campinenu, Filipesci, Manescu. Amu auditu pe multi dîcendu câ era celu mai bravu si mai inteligentu oficeriu d'in armata. Principele Alesandru Ghica simpatisa forte multu cu dînsulu; incuragiatu de acesta simpatia, a presintatu in secretu principelui unu memoriu a supra Romaniloru de peste Dunare. Acestu-a i dîse sê se intielega cu Mihailu Ghica. — Junele romanu aurelianu trasari de bucuria, crediendu câ o radia de inviare pote lucu peste pamentulu fratiloru sêi. Se incea marimosulu june; nu sciea câ dorulu lui este radi'a, ér' acci de la cari incepu a sperà câ norii. Vorbi multe si cu focu primului ministru, atuncea Mihailu Ghica; dar acestu-a in cele d'in urma i dîse: „Nu este tempulu acumu sê ne ocupâmu de asemenea lucruri! Nu vedi câ suntemu amenintatii chiaru noi?“

Principele Bibescu inlocuindu in tronul pe Alesandru Ghica, voi sê tramita in Rusi'a mai multi d'între boierii militari pe langa cari insemnase si pe Cosacovicu, ca se studie art'a militara. Fiulu Pindului, candu aflà de acesta favore princiaru, elu, carenu suferia nici cum Moscovitismulu, strigà indignatu: „Ce sê cautu in Rusi'a? Sê invetiù eu pe Rusi'? Nici o data!“ si refusa. D'in acesta cauza fuse fortiatu sê esa la pensie.

D'in acelu tempu Cosacovicu se consacrà apostolatulu sêu. Incepu a propagà cu ardore Romaniloru de la Carpati, dorulu Romaniloru de la Pinlu, doru de vietia si lumina! A invocatu concursulu mai multor'a d'in compatriotii sêi, si nu aflà intr'insii de câtu amortiela si scepticismu.

In cele d'in urma a facutu unu apelu publicatu in gazet'a „Dimbovitia,“ dupa care DD. Goga fratii, Zisu Sidere, Niculescu, Ticopolu, i au promisù câ lu voru sustienè si voru suferi impreuna tote pericolele. Peste doi ani au reusitu sê formeze Comitetul Macedonu-Romanu. Apoi dupa staruintiele DD. Negri, Bolintinenu si V. Urechia, colonii lui Aurelianu vedura pentru antei'a ora deschiliendu-se in vâile loru patru scole unde se invetià cartea romanescă, ér' in Bucureci se infintià internatul Macedonu-romanu.

D'in locuinti'a lui retrasa pe Delulu Spirei, patriotulu de la Pinlu veghià ca o betrana sentinela misearca si progresulu romanismului între fratii sêi. Casa lui era locul de intalnire alu acestor'a, si fia-care aurelianu nou venitu in tiera aflà intr'insulu unu sinceru mentoru.

Daca betranulu nostru se indignà une-ori de ce-va, era candu diurnalele romane, d'in pedibacia sêu ignorantia, scapau cuvinte cari atingeau demnitatea Ro-

tului obligatiunea, de a inspectà propunerea religiunei in scola si a ajutà cu influinti'a sa morala pre profesore in aceea, ca copiii sê frecente regulata scol'a, sê fie diliginti si de o conduta buna. Regulamentulu citatu dâ preotulu si dreptulu, de a midiloci pe langa consiliile comunali satisfactiunea lipseloru scolei si la casu este in dreptu de a reclamà contr'a neglijentiei comunelor si la instantiele superioare.

Nu mai putienu conlucra la desvoltarea si progresulu scoleloru elvetiane si conferintiele profesoriloru d'in scolele poporarie. — Aceste conferintie suntu de doue feluri; unele suntu pariale suptu presiedinti'a inspectorului districtualu, si altele generale, unde se punu diferite chestiuni d'in pedagogia practica si profesorii scoleloru poporarie suntu obligati a raspunde, conformu observatiuniloru facute in diferite circumstâri ale ocupatiunei loru.

Aceste suntu tote observatiunile ce potemu face de o cam data a supra naturei si scopului scoleloru elvetiane in genere; si d'in aceste chiaru potemu vedè, câ atâtu administratiunea scoleloru, câtu si tendinti'a loru facu, ca scolele elvetiane poporarie se aiba o natura reala si sê urmaresca unu scopu practic. Acestea noi le vomu pricepe si mai bine d'in cele ce urmeza.

1. Scolele elementarie rurale d'in Elveti'a.

Scoalele elementarie rurale d'in Elveti'a suntu de doue feluri: suntu unele scole, cari se numescu primarie si se frecuenta de copii de la 6—15 ani, numai daca suntu capabili de invetiatura, si alte scole se numescu suplinitorie, in cari intra copiii, ce au trecut scolele primarie si voescu a-si capetâ o instructiune mai perfecta.

Scoalele elementarie rurale d'in Elveti'a, si in specialu cele primarie, urmarescu unu scopu practic si au o natura cu totul reala. In programele acestoruu scole nu vede cine-va obiecte multe abstrate si formale, si chiaru acele, ce mai suntu, se propunu astu-felu, in câtu copiii fără multa ostensela

maniloru de la Pindu. Dar' fiti siguri, că nu scapă nici unu d'in diariile cari pecatuiu, fără unu răspuns publicu d'in partea lui Cosacovicu.

Guvernulu numin-lu in anul trecut, intre membrii Societatii Academice, elu si-dete demisiunea; și ci de cătu-va temu i perise vederea.

Candu vietia eră mai dulce betranului Cosacovicu: că ci visulu de aur alu inimei sale incepuse să se implin, moțea cumplita i curmă d'itele intr'unu modu tragicu. Ce mana omucida a smulsu d'in mediul nostru sufletulu verde alu acestui betranu apocobu? S'eu fatala intemprare? Dar' credemu, că justitia umana, inaintea justitiei divine, va resbună mața lui cenusia!

Testamentu.

I.

Necunoscundu or'a mortiei mele, până candu sum cetosus si cu mintea intrega, decilu ca, dupa incețea mea d'in vietia, averea mea miscatoria si nemiscatoria, care consta in : . . . . .

(Aci areta obligatiunile (patru) a carorusuma totala este de suta optu mii noua sute șapte-dieci si șese lei 108976.)

Si in case mele ca le posedu in Delu Spirea, lalea Spirea Nr. 45, si d'in strad'a Cocorescu Nr. 2, care s'eu se vinda, si banii s'eu se a-lauga in sum'a totala de mai susu; ac'asta avare, d'eu, s'eu se impartiesca in modulu urmatoriu :

(Aci areta cătu se de pentru sufletu.)

II.

Ēra cea-l-aita avere s'eu remana pentru eternitate d'eu ermitate pentru că dorescu ca Romani'a s'eu esiste in lumea) statulu Romani'a, ca d'in venitul acc'astu capitalu s'eu se infintie lie si s'eu se sustiena una scola Romanesca, in Macedonia, Epiru s'eu Tesalia, unde va fi mai mare necesitate, care scola va portă numele de Scola Romana.

In acca scola se va predă gratis in limba Romana: Gramatic'a, Aritmetic'a, Istoria Romana, Geografia Elementaria si Contabilitatea.

Fiindu inse micu venitul anu'alu alu acestui capitalu, rogu pe Domnu' Professore, care va fi la acca scola, s'eu se multimesca cu unu apartamentu anu'alu de lei romanesce actuali 8000, optu mii, d'in care s'eu se plateasca si localulu scolei. Ēra cu restulu venitului s'eu se intretiena pe totu anulu elevi seraci Romani d'in acca scola.

Domnulu profesore va fi obligatu a tramite pe totu anulu la Ministerulu Instructiunei Publice d'in Romani'a registru legalisatu de comun'a unde se va scri scola : despre numerulu discipuliloru si studiele ce au facutu in limba Romana.

Rogu umilinte pe toti DD. profesori Romani precum si cei de ginta latina, aflati in capitala Romaniei, de a supraveghia s'eu se escute ad-literam paragrafulu acestu-a, si, dorindu ca scola acc'asta s'eu dețea o scola demna de Natuena Romana, facu unu petu ferbinte la tote inimele adeveratu Romane, s'eu va in ajutorulu ei ca s'eu prospere, dupa dorintia fiarului-a Romanu.

Acestu paragrafu s'eu se publice pe totu anulu,

intr'unulu d'in diariile cele mai insemnate d'in capitala Romaniei, platindu-se si costulu tipariului.

III.

Venitul d'in anulu d'ant'eu alu acestui capitalu, destinatu pentru scola, s'eu se intrebuintie pentru tiparirea cartiloru didactice trebuintiose la acca scola in dialectulu de d'incolo de Dunare cătu s'eu pote mai apropiatu de dialectulu d'in Romani'a libera, ca d'in ce in ce s'eu se forme die o limba culta pentru toti Romani.

IV.

Immormentarea mea s'eu fia cătu de simpla la adormitoriulu Mateiu Basarabu s'eu Belu, a carei-a spese s'eu nu treca mai multu de cătu 10 galbeni austriaci si pe pietr'a mea mormentală s'eu se sculpe: „Aici repausa remanentiele unui Romanu Aurelianu.“

V.

Rogu umilinte pe Domni Ionu Bratianu, Generalu Christianu Tell, Vasiliu Alesandrescu Urechia, Zisu Sideri si Jordachie Goga s'eu binevoiesca a escuta acestu alu meu Testamentu.

Bucuresci, 1867 maiu 27.

(Urmedia legalisarea Tribunalulu civilu Ilfov, Secțiunea III.)

„Alb. Pind.“

Subscrisu Dimitrie Cosacovicu.

Situatiunea in Oriente.

Dupa ce Romani'a si Serbi'a au inceputu a negotia cu poterile europene despre stergerea jurisdicțiunei consularie, si au si esoperatu căte-va concesiuni in privintia acc'asta, inalt'a porta si vice-regele d'in Egiptu nu vreu s'eu remana inapoi, si facu asemenea pretensiune cătra cabinetele europene. Intre Romani'a si Serbi'a de una parte si intre Turci'a si Egiptu de alta parte, existe inse mare diferentia in caus'a acc'asta. Argumentulu principalu alu principalorlu dunarene pentru desfiintarea jurisdicțiunei anormale a consuliloru straini, este, că capitulatiunile inchiaiate cu Turci'a, cari fundeza jurisdicțiunea consularia, se referescu numai la Turci'a, adeca numai la acele teritorie ale Turciei, cari se guverneza dupa legile mahomedane, er' la tiercele crestinesce cu legi crestinesce nu s'au potutu referi nici candu. Natur'a titluriloru de dreptu, pre bas'a caroru-a escerchez Austria jurisdicțiunea consularia in Turci'a, e indiferente, si fatia cu Turci'a si Egiptulu nu pote decide dreptulu, cătu mai multu oportunitates; atunci inse avemu a cercă, ore consulu e, a incredintia interesele supusiloru austriaci justitiei turcesce.

In cătu pentru Serbi'a trebe s'eu marturisimu, că procesulu in contra asasinatoriloru d'in Belgradu ne representa justitia serbesca intr'o stare miserabila, barbara, dar' caus'a crudimiloru escutate in Belgradu nu e a se caută in lege, ci in escerchez arbitrară a legii, că ci atātu in Serbi'a cătu mai vertosu in Romani'a domnesce legea europeana, care in dispusitiunile sale principale, remane totu acca in ori-ce statu. Altcum s'iamu inse cu justitia turcesca; dreptulu mahomedanu, cu defeptele, lacunele si barbariele sale nu pote incuragiă pre Austri'a s'eu des-

profesorele este obligatu, ca propunerea acestui obiectu s'eu o faca pe supra-faci'a pamentulu la ogore, s'eu in gradine.

f) Music'a cu aplicatiune speciala la cantecele nationale si cantările besericesce. E de observatu, că in multe comune rurale d'in Elvetia copiii in biserica formeza sub manuducerea profesorelui corulu fia-caria bisericii satene, si Dominica dupa intornarea de la biserica, copiii de sateani intoneza imnuri de banda si cantece nationale la casa profesorelui: O! ce mesura educatrice nu numai pentru animale copiloru, ci si pentru a betraniloru !...

g) Istoria patriei si geografica. Aceste doue obiecte se incepu cu descrierea si istorisirea loculu scolei; apoi profesorele treptatu trece de acc'asta la descrițiunea geografica si la istoria comunei intregi; si numai astu-feliu, si prin descrițiunea si istoria districtulu respectivu si a fia-carui-a in parte profesorele ajunge la geografica si istoria patriei comune. In scolele elvetiane se useza pr'eu pucine carti si manualulu de geografia si istoria ele se facu mai multu de profesore, că ci de pe carti elu si face cu copiii lectiunile oralu si in modulu celu mai pipaibilu. Relativu la geografia si istoria profesorele cu copiii face usu de cart'a tiercei si a fia-caruia districtu in specie.

i) In fine intre obiectele de studiu a copiloru d'in scolele rurale primarie, intra si cunoscintie d'in sciintiele naturale. Aceste cunoscintie se intindu asupr'a obiectorlu si fenomenorlu naturale, intalnite de copii in fia-care d'eu prin natura. Si acestu studiu in scolele rurale primarie se face fără de carte, si profesorele este obligatu, a invetia pe copii sciintiele naturale pe o colectiune, facuta de d'insulu inadinsu pentru acestu scopu.

Ēca si obiectele, cari compunu programele scoleloru primarie rurale, si care determina pe cătu natur'a, totu pe atāt'a si scopulu acestorlu scole. Acumu gandesca fia-cine, dac'a cele ce amu d'eu la inceputu despre scolele elvetiane nu

fintieze jurisdicțiunea sa in favorulu justitiei turcesce s'eu egiptene, pre candu Romani'a se consolideza pre d'eu, ce merge, si relatiunile ei interne au imbracatu caracterulu stabilitati, in cătu Austria pote suplini cu inim'a liniscita tribunalele consularie prin cele romane, si cu atātu mai multu, cu cătu in Ungari'a, care se mai tiene inca de Austria, justitia si administratiunea e de diece ori mai rea de cătu in Romani'a.

Totu omulu pote sei inainte, cari principie de dreptu voru fi aplecate in Romani'a s'eu Serbi'a la cutare negotiu de dreptu, că ci legelatiunea in tote staturile europene, abstragendu de la putiene modificatiuni neinsemnate, e basata totu pre acele principie. Dar' care comerciantu s'aru pot'eu orientă despre dispusitiunile juridice s'eu despre procedur'a tribunaleloru d'in Turci'a si Egiptu, candu scimu pr'eu bine, că acelea formeza unu caote, in care nu se pote orientă nici ant'atulu jurisconsultu alu imperiulu otomanu.

Negutiatorii anglesi d'in Alessandria si Cairo abi'eu aud'eu, că viceregele cere desfiintarea jurisdicțiunii, candu indata si protestara intr'unu memorandumu adresatu ministrulu presedinte d'in Angli'a.

Acestu memorandumu areta, că relatiunile religiose in Egiptu, cari facu influintia mahomedana omnipotente naintea tribunaleloru, preferescu totu-de-un'a partia mahomedana naintea celei crestinesce. Afara de acca viceregele, domnitoriu absolutu, e totu-odata celu mai mare proprietariu, celu mai mare negutiatoriu si celu mai marespeculante in totu Egiptulu, si asi'eu in cele mai multe cause controversce, europeanii au de a face cu viceregele insu-si, care aru escer'eu una influintia nemesurata asupr'a tribunaleloru in favorea sa. — Acestu protestu e suscristu de 45, d'intr'e cei mai de frunte negutiatori anglesi stabiliti in Alessandria si Cairo.

ROMANIA.

Afacerea bulgariloru in Romani'a.

Autoritatea judiciaria, procelendu la cercetare la Petrosiani, in privintia miscării Bulgariloru, credemu că potemu garantă esaptitudinea urmatoriloru sciri ce primiramu adi.

Unulu d'in arendatorii mosfei Petrosiani, a principulu Stirbei, bulgaru de origine, primindu de curendu, ca pamentulu ce s'p'oețea s'eu devie unu punctu de raliementu si de plecare, pot'eu s'eu amagesca privilegiarea publica sub pretestulu de a pune patrole in jurulu granareloru sale, intemeiandu i ca acc'asta print'unu incendiu alu unoru clai ale sale, si a care foculu a fostu pusu de elu insu-si. Acele granare suntu la unu locu laturalnicu si alaturea cu o palure ce se prelungesce pana la nisce ba ti acoperite cu trestie forte desa si nalta. Locurile erău favorabile si pentru gruparea si pentru feluritele miscări ale Bulgariloru.

Ei inchiriara la Giurgiu unu batelu subu curventu de a cară lemne de la padure. In acelu batelu fura imbarcati vre 150 de Bulgari armati, cari ascunsi fiindu de cortulu Ghimici nu poteau fi veduti de pe tiermuri.

potu insusi intr'unu modu usioru si metodele de proferare pedagogice vinu in ajutorulu loru.

Scopulu scoleloru primarie elvetiane este educatiunea, in care a acestorlu scole se determina prin obiectele, ce compunu programele. Fia-care obiectu cu existintia sa in programu si cu propunerea lui are in scopu, de a formă unu bunu mediu si a i dă desvoltarea necesaria, pentru cerculu vietii sociale. Satenulu, a căruia cercu de vietia este mai restransu, totu o-data si in acestu cercu, are necesitate de multe diferite specii de cunoscintie, este obligatu a trece cursulu programelor d'in scolele primarie rurale si a invetia urmatorle sciintie :

a) Istoria santa si veritatile religiunei crestine. Aceste obiecte existu in programele scoleloru primarie rurale d'in Elvetia, pentru cuventulu, că omulu in vietia s'eu are de desvoltare spirituale si actiuni sociale are nevoie, cari pot'eu s'eu fia satisfacute numai prin cunoscerea veritatiloru religiunei. Pe langa aceste, aceste obiecte, si in special veritatile crestine fiindu de natura abstracta si grele de capatu pentru copii, suntu propuse dupa metod'a catechetice. Metod'a catechetica, e de observatu, se afla asta-di in programele scoleloru, ce suntu puse pe unu picioru de pedagogia, si referimes, precumu chiaru si tote obiectele nereale, se propunu copiloru dupa acc'asta metoda.

b) Limba elvetiana propusa intr'unu modu practic, tinde a deprinde pre copii in vorbirea si scrierea corecta.

c) Aritmetic'a cu aplicatiuni numai la vietia practica a omulu.

d) Caligrafia, desemnulu liniariu si picturalu cu man'a libera.

e) Mesurarea pamentulu, s'eu notiuni de geometria. Aceste nu se intindu mai departe de figurele geometrice, intalnite in vietia casnica a sateanulu; si de acc'a

suntu o realitate, si daca aceste scole nu formeza pe omu fără de a lu-desgustă, pentru vietia si ocupatiunile ei.

Scolele suplimentarie in Elvetia suntu instituite, unde copiii elvetiani si-capeta o instructiune mai perfecta si totu odata si mai speciala. — Aici ei repietescu obiectele d'in scolele elementarie primarie si se prepara pentru o aplicatiune speciala d'in vietia. Daca ei se prepara pentru o meseria, s'eu alta ocupatiune de felulu acc'asta, atunci copiii intra in scolele reale si totu studiulu loru aici se marginesce numai in obiectele reale, cari suntu si obligatorie; dac'a inse copitul manifesteza inclinatiuni cătra vietia speculativa si elu tinde a face studie speciale in acestu ramu, atunci elu intra in progimnasia, si aici copitul studieza pe langa sciintiele reale si pe cele literarie.

Aceste suntu tote scolele poporarie elvetiane si fia-care copilu de elvetianu trebe s'eu treca prin unulu d'in aceste instituite si numai dupa terminarea uneia d'in aceste cursuri, junimea elvetiana se pote aplica la o specie de ocupatiuni, fia ea agricultura, meseria, s'eu o specialitate ore care sciintifica.

Aceea ce e de o mare importantia in scolele poporarie elvetiane, este introducerea in vietia copiloru a tuturor mesurorlu pedagogice cele mai naturale. In fia-care scola si in specialu in cea d'in Bern suntu introdu se de d. Frebel in orele de recreatiune a copiloru, jocurile si ocupatiunile, acomodate de Frebel la natur'a copiloru si destinate nu numai pentru desvoltarea corporala a loru, ci si pentru cea spirituala. Si noi pentru importantia loru pedagogica prometemu publiculu romanu de a presintă cu timpulu, unu articlu specialu in acca materia, desfasurandu natur'a acestorlu jocuri si aplicandu mesurile pedagogice a lui Frebel la jocurile copiloru romani. Pentru aici inse, noi continuamu materi'a, ce ne ocupa, si trecemu la cestiunea despre natur'a si scopulu seminariorlu elvetiane. Dupa „Rom.“

I. Gn. Enaceanu.

Dupa ce au urcatu astu-feliu Dunarea, colon'a s'a opritu intr'o insula de unde la 6—18 iuliu ser'a au trecut Dunarea. Noptea inse nefiindu intunecosa, gard'a turcesca i-a vediu si a trasuasupra-le; cu tote aceste debarcarea s'a facutu.

S'au gasitu proclamatiuni in limb'a bulgara, si cate-va lădi, cari contineau armele cari erau cu eticheta de marfa straina, adresate la cati-va comercianti bulgari si nemti d'in Romani'a.

Causele cari i-au indemnatu s'e faca acumu ac'est'a miscare paru a fi, una, că tiermurile turcesci suntu desgradite de oscire, d'in caus'a concentrării ei pe tiermurile Serbiei. Alta că, in timpulu alegeriloru in midiloculu miscării trasureloru ce mergu si vinu cu alegatorii la capital'a districtului, transportarea conjuratiilor la Petrosiani se potea face far'a fi bagati de sema, candu cumu mai d'iseramu, atentiunea publica e'ă concentrata asupr'a acestui mare actu politicu.

Aflămu, că suntu deja arestati: 1. Arendatorulu Co'oni, care a presidiutu la gruparea, armarea si imbarcarea colonei, si alu carui frate, ruda fiindu cu d. Cerlendi, aveă, ore cumu prin ac'est'a increderea publica. 2-lea proprietarul s'eu capitanulu batelului, care este grecu; alu 3-lea acelu care a inchiriatu batelulu; alu 4-lea unu Bulgaru care caletoresce cu unu pasportu rusescu, venitu in tiera de 15 d'ile si ale carui miscări au atrasu banuiele asupr'a-i.

Bulgarii arestati au aretatu toti caracteru, taria si patriotismu in tote respunsurile lor.

Colon'a sa recrutatu mai cu sema d'intre membrii legiunii bulgare, care dupa ce s'a revoltatu in Serbi'a, a fostu disolvata, suntu acumu vro doue luni. —

D'in acesti-a 200 au fostu venitu in Romani'a si guvernulu atunci i-a impari'itu in mai multe localități si i-a silitu a-si gasi ocupatiuni.

Capii espeditiunii se credu a fi unulu numitu Caradgia si altulu Hagi Dimitriu; acestu d'in urma are unu pasportu serbu.

Dupa scirile ce avemu de d'incolo, resulta, că in tr'una d'in costele Balcaniloru a fostu o lupta cren-cena, in care Bulgarii au fostu invinsi, daru dupa unu mare eroismu.

S'a bagatu de sema, că pe candu s'a facutu ac'est'a lucrare de cătra arendatorulu mosiei lui Voda Stirbei, s'a intemplat s'e fia in tiera d. Ipsilanti si d. Catacatzu verulu domniei sale; inse cine nu scie, că d. Ipsilanti are aici rude multe si este si proprietarul Zimnicei.

Guvernulu romanu dupa ce a facutu cele mai scrupulose cercetări si a datu pe acusatii in man'a justitiei, a tramisu indata cea aflatu miscarea, unu oficiarulu superioru la faci'a locului; dorobantii judeceloru Vlasca si Teleorman fura chiamati suptu arme; o compania de infanteria s'a tramisu la Giurgiu si doue scadrone de lancieri la Alesandrin'a; mai nainte inca a'te doue scadrone fusesera tramise la Zimnicea. Paz'a frontarielor s'a indoitu, ori ce aglomerare de Bulgaru este oprita si nimene nu mai pot'e trece Dunarea de cătu prin locuri otarite si cu formalități prescise.

Dupa „Rom.“

Varietati.

* * (In urmareu unui telegramu d'in Bucuresci.) primitu la redactiunea diurnalului nostru, impartasimu, că, conformu statutelor, membrii societății academice romane sunt chiamati la Bucuresci pre 1/13 augustu a. c.

* * (Una observatiune colegiala cătra diurnalele romane.) Ne semtămu forte maguliti, deca organe e publicisticii nostre nationale afla diurnalulu nostru atātu de interesantu, in cătu imprumuta d'in elu nu numai pasagie, dar' colone intregi; ac'est'a o aduce cu sine colegialitatea si tient'a comuna, la care nesuimu cu totii, si noi d'in parte-ne considerămu chiaru de detorintia nationala a generalisă cătu mai multu produptele miceloru nostre poteri, că-ci ostenele nostre numai asiè potu av'e efeptulu doritu; pre lunga aceea noi insi-ne suntemu adese ori in pusetiunea, de a face intrebuintate de ostenele altoru diurnale, fiindu pr'e bine cunoscutu, că unulu nu pote s'e faca tote. Hanc veniam damus petimusque vicissim. — Vediendu inse, că unele d'intre foiele romane explica indulginti'a nostra ca slabitiune si nu se sfiescu a impl'e diumetate, ba chiaru trei părți ale colonelor cu materialu propriu alu „Fed.“, fără de a ne dă celu pu ienu atăta satisfacere, ca s'e citeze fantan'a d'in care si-nutrescu abonantii, suntemu constrinsi a ne adresă cătra redactiunile respective cu serios'a rogare, ca de acumu inainte s'e ne respeteze dreptulu no tru de proprietate literaria, si s'e nu si-insusiesca bunu'u strainu spre a lu-presintă cetitoriloru ca pre alu loru propriu, că-ci atare fapta in limb'a juridica se numesce furtu. Asiè se intempla regulatu, că cventările deputatiloru romani d'in diet'a Ungariei, a caroru procurare de la biroulu dietei ne constă chiaru si spese materiale, trecu cu traducerea nostra

in tote celelalte foie, si apoi afara de „Gazet'a Trans.“ nici un'a nu e atātu de loiala, ca s'e citeze organulu, d'in care le reproduce. Ba ce e mai multu unu tratatu lungu, publicatu in doi s'eu trei numeri ai „Federatiunei“, reprodu su apoi in „Concordia“, luvedemu comunicatu in „Telegr. romanu“ si atribuitu „Concordiei“, pre candu foia nostra ajunsese cu o septemana mai nainte la redactiunea „Tel. rom.“ in Sibiu. Antăi'a data cugetămu, că e gresiela, vedindu inse mai târdiu, că ac'esta procedura se repetesce mai adese ori, trebue s'e presupunemu, că „Telegr. romanu“ lucra sistematic si d'in motive de comunu cunoscute se feresce a pronuncia numele diurnalului nostru. — In fine facemu atenta pre on. redactiunea „Romanului“, că interpelatiunea lui Macelariu e proprietatea „Federatiunei“, usurpata de „Telegraf. romanu“, si ne rogămu, ca s'e se corega acea eroare, despre care suntemu convinsi, că s'a vîritu numai d'in nebagare de sema.

* * (Teatru romanu in Aradu.) Domnulu M Pascali, directorulu societatei teatrale romane, ce acum se afla la Aradu, voindu a coresponde dorintiei descoperite d'in partea mai multor'a, au stramutatu d'ilele, ce fura fipsate acelu pentru a 3-a, 4-a, 5-a si a 6-a representare in abonamentu, si au facutu: ca acele patru representări s'e fia in d'ilele: 8, 11, 14 si 18. a lunei curinte, calend. nou; era in 17 s'e intrevina una representare extraordinaria fără abonamentu. Motivulu principalu alu stramutării acestei-a este starğa valetudinaria a Domnei Matild'a Pascali, si intentiunea Domnului directoru, ca stimata soci'a sa, reprezentant'a roloru primari femesci, s'e se pota presentă celu putienu de trei ori publiculu aradanu.

* * (Liniele ferate in Romani'a.) Directorulu generalu alu liniei ferate Leopolea-Cernauti, cavalerulu de Offenheim, a inchiaiatu negotiările pentru procurarea baniloru in favorea linielor ferate d'in Romani'a. Offenheim va mai roman'e căte-va d'ile in Londr'a, pentru ca s'e suscria contratulu.

* * (Monete nove de schimbu.) In loculu „dieceriloru“ de hărthia si a dieceriloru de argintu se emitu „dieceri“ si doue dieceri“ noui de argintu. Ac'est'a moneta e mai rea de cătu argintulu curinte, că-ci d'intr'unu puntu monetaru de argintu se batu 45 fl. v. a. moneta buna de argintu. D'intr'unu puntu monetariu de argintu se facu inse 75 fl. v. a. moneta de schimbu, s'eu 750 „dieceri“ s'eu 375 „doudieceri.“ Unu dieceriu de acesti-a dara are valoare de 5 cruceri, s'eu adeca putienu preste 5 cr., er' unu doudieceriu face cam 11 cruceri. Monetele de schimbu magiara voru portă inscriptiune magiara, cele d'incolo de Lait'a inscriptiune latina. — Asiè dara regimulu d'in Vien'a e mai cenitabilu fatia cu diversele natiuni ale imperiului, d'in colo de Lait'a, pre candu magiarii nu se sfiescu a impune limb'a loru celorlalte natiuni d'incece de Lait'a.

* * (Albin'a Pindului.) Nr. 3 d'in 15 Iuliu a. c. a aparutu si contine: Definitiunea frumosului: Socrate, Platone, Aristotelu, Plotinu, de Gr. H. Granda. — Istori'a artei: artile la Egipteani, Persi si Asiri, — de Gr. H. Granda. — Poetii germani: Poeti primitivi, — Nibelungen, Klopstock, Wieland, Herder, Burger, Schiller, Göthe, — studiu de Gerard de Nerval. — Dimitriu Cosacovicu de Gr. H. Granda. — Testameatulu repausatulu D. Cosacovicu. — Ideolo religiose in literatur'a contemporana de Eug. Poitou. — Din'a mea, poesia de Göthe. — Regele naluciloru, balada de Göthe. — Artea poetica dupa Horatiu si Boileau de I. Eliade Radulescu. — Cavalerulu Toggenburg, balada de Schiller, de I. Eliade Radulescu. — Asupr'a bibliotecii de lectura pentru junime a d. I. M. Riureanu, de Gr. H. Granda. — Stefanu celu teneru Voda, faptu istoricu de D. Bolintineanu. — Situatiunea finantiară a Turciei de Gr. H. Granda. — Romanc'a si Pandurulu, poesia de M. Pompiliu. — Portretulu ei, poesia de M. Pompiliu. — Fii'a lui Gelu s'eu din'a Tisei de domn'a * *. — Dorulu amantei, poesia de M. Pompiliu. — Ioan'a d'in Romanu, poesia de Gr. H. Granda.

* * (Transilvani'a), nr 16 edatu in 1 augustu a. c. contine: D'in datinele vechie ale Transilvaniei (fine). — Critic'a in „Convorbirile literarie.“ — D'in actele societății „Transilvani'a pentru ajutorulu studintiloru romani d'in Transilvani'a“ si părțile ei. — Clio. — Constantinu Brancovanu, drama in cinci acte. (Continuare.) — Numerulu limbelor si alu dialectelor omenietii intregi. — Regulamentu de concursu la stipendiile societății „Transilvani'a.“ — Protocolulu siedintiei extraordinarie a comit. asot. trans. romane. — Protocolole siedintiloru ordinarie d'in 7, 8 iuliu. — Notitie diverse. — Sentintie. — Provocare.

* * (Armat'a Americiei.) In congresulu americanu s'a proieptatu una lego in urmareu carei-a armat'a stabila a statiloru — unite s'e se reduca la 25000. Esistinti'a confederatiunei americane, cu unu teritoriu atātu de vastu, e asigurata dara prin 25000 soldati, pre candu monarcielo europene nu se potu sustien'e nici prin sute de mii, si nici chiaru prin milioane.

* * (Garibaldi ca literatu.) Sub titulu „Rom'a celoru liberi“ generalulu Garibaldi va publică unu opu, ce lu-a conceputu in singuretatea insulei Caprer'a. Elpis Melen'a, amic'a lui Garibaldi, va traduce acestu opu in limb'a germana.

* * (Siguretatea publica in Ungari'a constitutiunala.) Amu pot'e deschide una rubrica separata, spre a inregistră fruptele constitutiunei magiare, adeca furturile, rapiturile, omorurile,

cari sunt acum la ordinea d'ilei. In giurulu Beinsiului lotrii atacatu in drumu pre trei caletori, si au omoritu pre doi d'intre ei. — In comun'a Lesu (?) lotrii fura atātu de cutatoru, in cătu facura visita — risum teneatis — insu-si judelu cercualu, si i-golira una odaia, de tote, ce contineă. — In alta comuna s'a aretatu una banda de lotri, calare si bine armata, care se d'ice, că constă d'in soldati desertati.

Sciri electrice.

Vien'a 3 augustu. „Wiener Ztg“ de asta-di demintiesce scirea, că Austri'a aru fi facutu in Peturburgu ore-cari representatiuni pre calea diplomatiei, pentru că Rusia si manifesteza simpatiele sale cu agitatiunile cehiloru.

Parisu, 3 augustu. „Monitoriulu“ scrie urmatoriele despre imprumutulu francesu: Minimulu suscriptiunii s'a statoritu in una renta de cinci franci. La suscriptiune se va depune a diecea parte d'in suma semnata, restulu se va respunde in 18 rate lunare. — Baronulu Malaret si ministrulu italianu de finantie au suscriu in 30 iuliu protocolulu finalu despre impartirea detoriei statului papalu.

Triestu, 4 augustu. Flota englesă va soii de la Pola asta-di s'eu mane demanctia.

Minchenu, 4 augustu. Comisiunea pentru regulara proprietății fostei confederatiuni germane se va intruni de nou la tomna, pentru că conclusele de pâna acum ale numitei comisiuni au produ su una stare anormala.

Parisu, 4 augustu. „Monitoriulu“ publica unu cerculariu alu ministrulu de interne despre serbatoarea nationala d'in 15 augustu, care cerculariu proieptaza, ca in ac'est'a d'i s'e se imparta ajutorie insemnate pentru cei seraci.

Belgradu, 4 augustu. Kiamil beiu a plecatu de aici eri ser'a. — Suirea pre tronu a principelui Milanu s'a notificatu poteriloru straine.

Nimes, 4 augustu. In despartimentulu Gard s'a alesu candidatulu regimului.

Bucuresci, 2 augustu. Unu telegramu d'in Bucuresci auincia, că intre insurgintii bulgari si intre turci s'a incinsu una lupta, in care au cadutu morti 30 insurginti. Restulu bandei lui Dimitriu e incungiu ratu de turci intre Kausalik si Schilkou. — Cartirulu principalu alu lui Mithad pasi'a e in Gabrov'a. — In Brail'a s'au facutu arestări numeroase prin diregatoriele romane.

Vien'a, 3 augustu. Eri s'a tienutu aici una adunare poporala de 5000 persone, care a primitu urmatori'a resolutiune: Rumperea Austriei de Germani'e e de condamnatu, adunarea protesteza in contra de legarei cestiunei germane pre calea anesiunei, se invoesce cu parti'a liberala, ca ac'est'a cestiune s'e se resolva pre bas'a democratica. In fine se alese una comisiune pentru organisarea partitei poporale in Austri'a.

Florenti'a, 3 augustu. Camer'a a primitu proieptulu de lege, prin care biletele bancei nationale se reducu la 750 milioane.

Adeveratulu

SIRUPU alu lui PAGLIANO.

Uniculu remediulu universalu pentru curatirea sangelui.

Sirupulu acestu-a produce efeptu supridietoriu pentru mistuire si curatirea radicala a sangelui, asemenea pentru curatirea si intarirea corpului, mai in tote morburile, in cari medicinele intrebuintate nu efeptuescu nici insanetosiare nici ameliorare; curatiesce sangele de suciri stricate, in cătu nu numai că lu-apretieza totu omulu pentru efeptulu lui salubriu, ca medicina probata, dar inimeza si pre altii, s'e s'e procure.

Sirupulu acestu-a curatu si nefalsificatu cu explicatiunea modulu de intrebuintare, se pote procură prin uniculu meu aginte principalu

Stefanu Giergl, fabricantu de cărti de jocu in Pest'a, strat a Franciscu Deak, mai nainte strat a podului mare, nr. 6, in cas'a la naea alba, radicator'a II.

Una butelia constă 1 fl. 40 cr. — 6 butelie 7 fl. 50 cr. 12 butelie 14 fl. — 100 butelie 100 fl.

Pentru cei ce voru procură acestu sirupu in cantitate mai mare, se voru face pretiuri moderate. Seracii lu-capeta cu pretiulu, la care se urca spesele agintolui.

H. Pagliano, profesoru in Florenti'a.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:

ALESANDRU ROMANU.